

Йордан Йовков

Първескиня

Марин измъкна от руклата едно късо, по-гладко и по-тънко дърво и колкото да не е с голи ръце, мушна го под мишницата си. Дватама с Ерофима те излязоха от чифлика. Всеки държеше в ръцете си по комат хляб, който Галунка им беше дала, и както вървяха, поотчупваха си и ядяха.

Сърдити бяха и двамата – Васил ги изпращаше да търсят една телица. Тя скоро щеше да се тели и снощи, като си дойдоха говедата, нея я нямаше. Говедарят, какъвто си беше смахнат и слабоумен, вика, вика, но нищо не можа да му се разбере – ни де е телицата, ни какво е станало с нея. Марин и Ерофим се ядосваха не само че ги караха да вършат работа, която не беше тяхна (говедарят беше изгубил телицата, той трябваше да си я намери), но им беше мъчно, че Васил рано-рано дойде в дама, нахвърли се отгоре им, нахока ги, наскърби ги.

– Какво стоите, какво се потривате? – беше се развикал той. – Вървете да търсите телицата. И да не се връщате, докато не я намерите. Хайде, тръгвайте!

За чужда вина да ти се карат не е леко. Но на Ерофима скоро му мина. Както ядеше, с издути пълни уста, той изведнаж захвана да се смее:

– Е, няма нищо де, Марине. Голяма работа. Ще направим една разходка, ще се поразтъпчем... Нищо де... И не видиш ли, че не Васил, а Галунка иска туй... А като бъде за Галунка, защо да не отидем... Ще отидем...

И тъй като те доста бързаха, Ерофим помълчамалко, за да си почине, и след няколко крачки поде:

– Не чу ли какво каза Галунка, като ни даваше хляба? Не съм мигнала, кай, цяла нощ. Ако, кай, телицата се е отелила и ако я е намерил вълка, отиде хубавото теленце, ще го изяде. Тъй каза. Аз, кай, все туй съм си мислила цяла нощ...

Марин все мълчеше, ако и той да не беше вече толкоз сърдит. Развиделило се беше добре, но слънцето не изгрываше. Когато Ерофим и Марин се обърнеха назад, виждаха, че небето на изток цяло е червено и гори като огън. Побиваше ги тръпки от хлад. По тревата като маргарит се белееше гъста роса и както вървяха из поляната, отподире им оставаха стъпки като по сняг. Като повървяха още малко, земята пред тях се обля с розова светлина – изгрываше слънцето. Над главите им, някъде високо във въздуха, пееха чучулиги.

Ерофим много обичаше да се зазяпва, в каквото се случи. Усмихнат, със светнали очи, той следеше лалугерите, които бързо-бързо бягаха, изправяха се до дупките си прави, като кученца, кога служат, след

туй отведнаж се мушваха в дупките си. Из буренака на едно място изскочи заяк и Ерофим се изпотрепа да вика след него. А като взеха да слизат в един дол, той захвана да дебне, да се оглежда, види се, познаваше по-отрано това място и знаеше, че има нещо.

Изведнаж той се спря, направи знак на Марина да върви полека, по-вика го при себе си и като му сочеше напред с пръст, пришепна му:

– Полека, полека... Виж... Виж лисицата. Ето я де лежи, там е. И лисичетата, и лисичетата и, гледай...

Насреща, на другия бряг на дола, на слънце, близо до дупката си, която още оттук се чернееше, лежеше една лисица, червеникава, с щръкнали уши и остра муцунка. Пред нея три лисичета си играеха и се боричкаха на кълбо като котета. Изведнаж те скочиха и бързо, едно след друго, се скриха в дупката. Като че лисицата беше им пришепнала: „Бягай-те, деца, хора!“

Миг-два още лисицата, без да се мръдне, гледа към тях. След туй скочи и ситно-ситно, като влачеше опашката си, голяма почти колкото нея, забяга напреки по склона на брега. На едно място тя като се прескунди, превъртя нагоре опашката си и че изгуби. Като минаха насреща, Ерофим и Марин видяха дупката, гдето бяха се скрили лисичетата, а там, гдето се изгуби лисицата, имаше две-три дупки. Ерофим, клекнал, заничаше подред във всяка.

– Ще те одращи лисицата по носа – каза Марин. – Хайде ставай! Дошли сме не да ловим лисици, а работа да вършим.

Но колкото и да търсиха телицата, не можаха да я намерят. Огледаха всички долове, всички по-ниски и по-затулени места – нямаше я. Не беше ли я изял наистина вълкът, както казваше Галунка? На това отгоре Марин се ядосваше и с Ерофима: наместо да търси и да гледа за телицата, той току се заплесваше в нещо. Като прекосваха през нивите – сега те бяха доста високички, зелени, гъсти и тъкмо вретенияха, – Ерофим пак хвана Марина за рамото.

– Гледай, гледай! – пришепна му той, като сочеше с ръка. На един синор, покрай тъмния край на една нива, бяха кацнали две дропли. Мъжката се надуваше също като пуяк.

– Виждаш ли? – каза Ерофим. – Туй е петела... Мъжкар е... Той тъй играе сутрин. Трябва нейде наблизко да е гнездото им. Да идем, а?

И той искаше да отиде да търси гнездото им, но Марин му се скара. И вече не го оставяше, а го държеше при себе си, пращаше го да ходи и да гледа ту тук, ту там за телицата. Ерофим беше лек, не си считаше труда и тичаше като момче. Като отиде да види в един дол, той се спря

там на брега, започна да маха с ръце и да вика:

– Марине, ето я! Марине... ето я! Тука! Тука!

Марин разбра, че Ерофим е видял телицата, и забърза. Когато дойде при него, той видя, че долу в дола, който имаше равно дъно като корито, с чиста зелена трева, огряна от слънцето, стоеше телицата. До нея, свито като топка, лежеше телето и. Зарадвани, и двамата заслизаха бързо надолу.

В една нощ само телицата като че беше подивяла и като че не беше виждала хора. Като видя двамата мъже, които идеха към нея, тя не помисли да бяга, а се завъртя бързо около телето си, обърна се пак към Марина и Ерофима, загледа се в тях неспокойно и изсумтя. Тя беше сива, стройна, с къси малки рога и светлите и черни очи бяха пълни с някакво ново чувство – и радостно, и умно, и смело. Тя потропнас предния си крак, помахна рогата си и имаше вид, че ще се нахвърли върху двамата мъже и ще ги намуши. Въпреки туй тя не направи нищо и когато Ерофим и Марин (те и не помислиха да се пазят), усмихнати, клекнаха до теленцето и взеха да го гледат, тя провря главата си между тях и го лизна с езика си.

Теленцето беше чистичко, розово. Телицата беше го облизала и то беше позакрепнало. Муцунката му и черните му очички бяха като на сърна, то гледаше без страх и без да разбира нещо, също като дете. То стана, позалуля се на тънките си крачка с черни чисти копитца, издигна глава и отдалече се приготви да суче. Кравата поизмуча и го лизна пак с езика си.

– Мъжкар, мъжкар е – говореше Ерофим. – Какъв вол ще ми стане то мене, нали, Марине, а? Хубаво е и ако да е на първескиня, едричко е. Добре, че не го хрускал вълка.

Ерофим погледна телицата и каза:

– Ама какво ще му направи вълка? Тя, майка му, каквато е яка, ще го стъпче, ще го измуши...

Марин поклати глава и се усмихна.

– Виждал е вълка и по-страшни от нея – каза той.

Като захвърли дървото, което носеше, Марин простря ръце, преграби теленцето през четирите крака и го дигна. Кравата пак се завъртя наоколо със светнали очи и пак имаше вид, че ще се нахвърли върху тях. Но когато Марин тръгна, тя само поизмуча, като че измънка, и тръгна след него. По-назад, като поподтичваше, идеше и Ерофим.

Случиха се доста далече от чифлика и колкото и да беше лекичко теленцето, все пак беше живо нещо, дотежаваше. Марин поседна да си

почине. Теленцето пак се залюля на тънките си крака, кое-как дойде под майка си и взе да суче, като позавърташе от доволство опашката си. Ненавикнала още, телицата дигаше крак, като да ритне, но не смееше. Обръщаше се назад и или само гледаше телето, или го лижеше.

– Не съм чул вълк да е изял телето на някоя крава, скоро отелена – каза Ерофим. – Туй не еъм чувал, ала съм чувал, че смок е смучел млякото им. Увивал се около краката им, спъвал ги като с въже и бозаел.

– Глупости. Само си дрънкаш – каза Марин.

– Какво ще дрънкам! Ти знаеш ли, че към нас, в едно село Чурене, се яви една змия, ама голяма. Един дядо Обретен имаше, той като отишел да си пръска лозето, че като излязла насреща му змията. От страх, знаеш ли, човека паднал, змията минала отгоре му, ама нищо не му направила. Донесоха човека ни жив, ни умрял в къщи и чак като доде на себе си, разправи какво е патил. След три дена умря. Всичко шест дена живя, след като видя змията.

– Е, после?

– После змията се показва още веднаж. Видял я говедарина, минала през говедата и се скрила в една трънка. Събира се цяло село, ама кой смей да я убие – никой! Пък не искат и грях да вземат. Един стар човек казал: „Ще убиете змията, но ще ви се дигне берекетя.“ И не я убиват... По едно време змията се извлича от трънката и тръгва. Тръгва и народът с нея – не я закачат, само вървят. Вървели, вървели, излязла змията от тяхната мера и се скрила в една гора И те я оставили и се върнали... Не я убили...

Марин стана и както се усмихваше, пак преграби телето и тръгнаха. Някое време го поноси и Ерофим. Наближиха вече до чифлика и чудно нещо – на чардака не се виждаше никой. Но ето една бяла забрадка се показа там – Галунка. Миг-два тя като че не ги виждаше, но като ги забеляза, затича се надолу по стълбите. Тичешката тя посрещна Марина и Ерофима и като метна едната си коса назад, развълнувана, със светнало лице, пое теленцето от Марина. Тя по умееше да го държи и да го носи, отколкото Марин.

– Миличкото... Рожбата ми... Сладкото ми... – говореше тя и също като свое собствено дете, притискаше теленцето в прегръдките си. С бързи крачки тя се насочи към дама. След нея подтичваше телицата и доверчиво държеше главата си до самото и рамо.

Усмихнати, Ерофим и Марин бяха се спрели и гледаха. След туй и те тръгнаха нататък.

КРАЙ

Източник: Словото
Набиране: екип на abc дизайн или Мартин Митов

Публикация

Йордан Йовков, „Събрани съчинения в шест тома“, Том трети; „Български писател“,
С. 1977. Под общата редакцията на Симеон Султанов.

Свалено от „Моята библиотека“ [<http://purl.org/NET/mylib/text/7843>]